نظم منظومه‌ای معرفت فقهی، فایده مهم نظریه انشائات طولی

شاگرد: این انشائات طولی به‌غیرازحل تعارضات و بیان حکمت تقنین، فایده‌ی دیگری دارد؟

استاد: فایده مهم ترش این است: به ذهن مأنوس به ادله، نظم معرفتی می‌دهد. فقط این نیست که بگویم من در کلاس تعارض را حل می‌کنم. یعنی در خودش احساس می‌کند...؛ همانی که مذاق شرع می‌گوییم؛ یعنی الآن معرفت دینی به‌عنوان فقه وسیعی که در شریعت اسلامی هست در ذهن این فقیه به‌عنوان یک جدول است. نه به‌عنوان چند چیز منفرد در کنار هم. این خیلی بالاتر از اینها است.

شاگرد۲: قبض و بسط تئوریک شریعت می‌شود؟

استاد: نه، این مطلب دیگری است.

شاگرد۲: قبض و بسط دیگری می‌شود.

استاد: نه، درک است. یک وقتی است که می‌گوییم قبض و بسط، یک وقتی است که می‌گوییم درک ما این است. مثلاً درک یک فقیه از شریعت منظم تر و بالاتر از درک یک عامی است. ولو همه میدانند نماز واجب است و ... اما اینکه قبض و بسط شریعت نیست. شریعت یک واقعیتی است که نسبت به کسانی که می‌خواهند آن را درک کنند، در وصول به آن، مراتب دارند. این مشکلی ندارد. و همه هم می‌پذیرند. چرا شما می‌گویی از اعلم تقلید کنید؟! خُب فالاعلم هم که یک عمر زحمت کشیده، شما می‌گویی از اعلم تقلید کن؟! می‌گویی آن چه که اعلم است حکم خدا را بیشتر می‌فهمد. این یک امر روشنی است که مقصود ما هم همین است. یعنی این فوائد را دارد. لفظی که بین علماء به کار می‌بردند این است: می‌گفتند فلانی عالم پخته ای است. مقصودشان هم فقه بود. تعبیری پخته در بین اساتید به کار می‌رفت. پخته یعنی چه؟ یعنی یک وقتی است که می‌گوییم: «خامی لحم است که در جوش و خروش است، چون پخته شد و لذت دم یافت خموش است». گوشت و نخود بالا می‌آیند ولی بعد از اینکه پخته شدند با اینکه دیگ می‌جوشد ولی آنها ته دیگ هستند. آن عالمی که پخته شده، دیگر آن کرّ و فرهایی که نمی‌توانست مطلب را حل کند و رفت‌وبرگشت داشت، الآن همه اینها در ذهن او آرام است. یعنی مدام دچار تعارض نمی‌شود. دچار این نمی‌شود که این است یا آن است، نمی‌شود. دچار چه کنم چه کنم نمی‌شود. چون ذهنش پخته شده است. یعنی از انسش به ادله یک نظم گرفته است. نظمی که او را به اطمینان رسانده است.

والحمد لله رب العالمین

بازبینی #1
ایجاد شده 2 مه 2026 14:06:50 توسط ... .
به روزرسانی شده 2 مه 2026 14:07:27 توسط ... .